

Št. 19.

Ljubljana, 1. vinotoka 1894.

XXXIV. leto.

Vsebina: Josip vitez Zhishman. — J. Novak: Lastovki v slovo. — F. F. L.: Kako se sestavlja „Razvrstitev učnih ur?“ — L. Lavtar: Fitzga. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Josip vitez Zhishman.

Cesar c'lo ga čisla sam.
J. Koseski.

Dne 4. kimovca je umrl nagloma na Dunaji dvorni svetnik in bivši vseučeliški profesor dr. Josip vitez Zhishman. Pokojnik je bil slovenskega rodu in vsi — tudi nemški — listi ga slové kot znamenitega učenjaka ter očeta dijakov. Porojen je bil Zhishman kot sin siromašnih roditeljev*) leta 1820. v Ljubljani, kjer mu sorodniki še žive. Leta 1839. je prišel na Dunajsko vseučelišče. Ker mu je nedostajalo sredstev za vožnjo, je šel peš iz Ljubljane do Dunaja. Z veliko marljivostjo svojo je dosegel doktorat modroslovja in pozneje pravoslovja. L. 1851. je napravil učiteljsko skušnjo za celo gimnazijo in postal l. 1853. profesor na Terezijanski akademiji, l. 1867. pa profesor cerkvenega prava na dunajskem vseučilišči in to na podstavi učenih del ob orientalskem cerkvenem pravu.

Zhishmana je doletela najvišja čast, da je bil odbran učiteljem cesarjevemu sinu, pokojnemu prestolonasledniku Rudolfu. Učil ga je klasične jezike, zgodovino in zemljepis, pozneje pa, ko je prestolonaslednik zvršil gimnazijske nauke, mu je predaval o cerkvenem pravu.

V cerkvenem pravu je bil Zhishman avtoriteta in je bil odločilni svetovalec naučnega ministerstva v vseh, v njegovo stroko spadajočih

*) Oče njegov je bil učitelj v Ljubljani.

vprašanjih. Organizacija metropolije Črnovške, Kotsorske in Sarajevske, ustanovitev bogoslovne fakultete na vseučilišči v Črnovcih in pravoslavnega semenišča v Sarajevu to je bilo prav za prav vse njegovo delo.

Leta 1871. je dobil red železne krone III. reda, a nekaj let pozneje je bil imenovan dvornim svètnikom. Razven navedenih odlikovanj je imel tudi zlato svetinjo za znanost in umetnost.

Kot vseučiliški profesor je bil velik prijatelj in dobrotnik dijakom s Kranjskega, pa tudi Slovencem od drugod. Mnogo let je upravljaj Knafljevo ustanovo in obračal skrb v to, da so se množile podpore iz tega blagonosnega zaloga. A tudi sicer je priskrboval dijakom podpore, bodisi, da jih je priporočal znancem za postranski zaslužek, bodisi da jih je napotoval k Najvišji zasebni blagajni, kjer so se vedno ozirali na njegovo priprošnjo. Kadar je sila do vrha prikipela, bil je glas: „k profesorju Zhishmanu!“ In vsak količkaj vreden dobil je podporo ali vsaj primeren svet. Izredno je bil vesel in nekako ponosen, če so se slovenski dijaki odlikovali na vseučilišči, zamolčal pa tudi ni svoje graje, če je zapazil kako malomarnost. Za svojo domovino se je vedno zanimal in dijake povpraševal po tem in onem, a politike mu ni bilo mari. Ko je bil l. 1888. zbok svoje starosti kot vseučiliški profesor vpokojen, postal je ravnatelj c. kr. rodbinsko-fidejkomisne knjižnice — in slovensko dijaštvo je tako izgubilo svojega pokrovitelja. Zadnje tedne je bil nekoliko bolehen in šele dné 4. kimovca je zapustil sobo in šel v spremstvu svoje gospodinje na sprehod v Schönbrun, kjer ga je zadela kap. Še predno je prišel zdravnik, je blagi mož izdihnil plemenito svojo dušo.

Marsikdo izmed razumnikov slovenskih, ki čita vest o njegovi smrti, spominja se tega z velikim vplivom in mnogimi častni obdaneža moža s hvaležnim srcem. Bodi mu blag spomin tudi med slovenskim učiteljstvom!

Lastovki v slovo.

(Praktična obravnava 34. ber. v III. Ber. str. 29.)

a) Uvod. Naštej mi nekatere ptice! Ali vse te ptice ostajajo vse leto pri nas? Kako imenujemo one ptice, katere zapuščajo jeseni naše kraje ter se selijo v južne, gorkejšje? Ali mi veš imenovati nekatere ptice selilke? Najbolj znana ptica selilka je *lastovka*. (Učitelj pokaže učencem sedaj natlačeno lastovko ali pa vsaj dobro podobo ter jo z učenci v tem obsegu opiše): Lastovka je ptica. Dolga je 14 *cm*. Zgoraj je črna, spodaj bela, na čelu in na grlu pa rjava. Repna peresa so razven srednjih dveh belo pikasta. Kljunček je kratek in plošnjat, na koncu malo prikrivljen. Perotnice so dolge, vrezane kakor kosa; rep pa je

škarjast. Lastovka gnezdi, ako je le mogoče, kje pod streho, navadno v vežah, v stajah, kuhinjah in celo v dimnikih. Dvakrat na leto znese samica 4–6 belih, sivo ali rjavo pikastih jajčec, katere izvali v 12 dneh. Lastovka pokonča neizrečeno mnogo nadležnega in škodljivega mrčesa, vsakoršnih muh in mušič, komarjev in žužkov, metuljev in pajkov. Lastovka ima prav mil glas; zlasti kadar samica vali, samec tako zadovoljno in zgovorno žubori, da ga je veselje poslušati. Ko se pa približa mrzli letni čas, letajo lastovke nekoliko dni v večjih tropih nemirno okoli; naposled pa neko noč kar zginejo in odlete v južne gorkeje kraje.

b) Učitelj pripoveduje vsebino pesmi v prozi, n. pr.: Tinček ogle doval je večkrat lastovko, katera je gnezdila v podstrešji domače hiše. Vse leto ga je razveseljevala in zato je bil jeseni jako žalosten, ko je opazil, da se lastovke zbirajo, da odlete v južne kraje in da je med njimi tudi njegova znanka. Gledal je na stolp vaške cerkvice, kjer so se lastovke zbirale, zraven pa je premišljal in vzdihoval, kakor bi hotel lastovki reči: „Kaj ne, mrzlo je postalo pri nas in ta mraz te žene v tuje kraje? Oj, kako je bilo prijetno pomladi in poleti, ko si sedevala na lipi in lepo prepevala ali pa, ko si že na vse zgodaj me s svojo pesmico budila, na večer pa si mi pela, da sem laglje zaspal! Kako pa je bilo še-le prijazno, ko sem gledal, kako si letala iz gnezda v gnezdo k svojim mladičem ter pela lepe pesmice! Zdaj, zdaj pa se poslavljaš od mene in v slovo mi pa še jedenkrat z zvonika donijo tvoji mili glasovi. Oj, kako to mene boli, da me zapuščáš; toda, ker vem, da je zdaj tu premrzlo za-te, ti kar nič ne branim; le pojdi, kamor te veseli. To pa mi je hudo, da nimam i jaz perja in perotnic, da bi i jaz letel tje v južne, gorkeje kraje. Toda ostati moram tu“. Tako si je mislil Tinček, ko je gledal lastovke na zvoniku vaške cerkvice.

c) Učenci ponovijo na stavljena prašanja, n. pr. Koga je Tinček večkrat opazoval? Kje je gnezdila tista lastovka? Kako velika je lastovka? Kakošna je po hrbtu, trebuhu? Kakšne ima perutnice? Kakšen rep? S čim je dečka razveseljevala? itd. (Potem pa naj se nadaljuje nekako tako-le): Glejte otroci, to je bil jako priden deček; vse živali posebno pa ptičice je imel jako rad; nikoli jih ni lovil, še manj pa, da bi jih bil mučil. Poleg tega se je pa tudi v šoli dobro učil; roditelji so ga dali v mestne šole in tudi tam se je vedno pridno učil in postal je gospod, duhovnik. Znal je pa ta gospod spisovati lepe pesmice in ko se je nekda spomnil, kako se je poslavljal od lastovke, ko je bil še deček, napisal je hitro o tem lepo pesmico, katero imate tudi vi v svojih berilih in katero bomo danes brali. Vzemite knjige in poiščite 34. ber. vajo!

č) Učitelj čita sam.

d) Iskanje in razlaganje manj znanih besed. Boljši učenci bero kitico za kitico, učitelj pa razjasnjuje manj znane besede, kakor: Slovo: Ako gre kdo v tuje kraje in sicer za dlje časa, navadno pred odhodom še jedenkrat obiše svoje znance. Ti pa mu želijo, da bi bil v tujini srečen, da bi se kmalu vrnil itd. O takem pravimo, da je prišel po slovo ali, da se poslavlja. — Ljuba: Ljubi pravimo tistemu, katerega imamo jako radi, n. pr. ljubi roditelji. — Pela kratak čas: Prepevala je in to je dečka kratkočasilo, ko jo je poslušal. — Rano: Zjutraj zgodaj. — Sladko me zazibala: Poslušal je petje ali pa mislil o njem toliko časa, da je sladko zaspal. — Zapela milo pesem v srčice: Vesel, hudo vesel sem bil; pristrčno me je veselilo. — Line: Velika okna pri zvonikih, tam kjer so zvonovi. — Želiš: Rada bi šla. — Srce me boli: Žalosten sem. — Kam: Kamor. — Pa v ledovje zakovano moje resno je srce: Jaz pa moram ostati tu v teh mrzlih krajih.

e) Splošno čitanje.

f) Namen pesmi. Ali nam lastovka kaj koristi? S čim nam koristi? Ali samo lastovke love žužke, metulje itd.? Ali so torej tudi druge ptice koristne? Ali se smejo ptički loviti, ker nam toliko koristijo? Zakaj pa je dobro, da ptički pokončujejo mrčese? Zapomnite si torej:

Kdor gnezda razdira in ptičke lovi,
Si sadne škodljivce na drevji redi.

g) Uporaba. 1.) Pesem se memorira. 2.) Pesem se poje. 3.) Napišite nekatere ptice selilke? (Vaja pri samostalniku.) 4.) Prepišite vse zaimke! 5.) Opiše se lastovka na stavljena prašanja ali pa po sledeči osnovi: Ime. — Velikost. — Barva. — Kljun. — Perutnice. — Rep. — Prebivanje. — Razplodba. — Hrana. — Korist. 6.) Zapišite to pesem v nevezanem govoru!

J. Novak.

Kako se sestavlja „Razvrstitev učnih ur?“

Učitelj ima prostost, da si sam razvrsti učne ure v tednu po svojih razmerah, kolikor jih zahteva zakon. Pri tem sem opazil, da si nekateri sestavljajo ure precej nerodno in površno. Imajo pač določeno število ur, a jih nimajo posebno premišljeno urejenih. Ne mislim določiti stalno „Razvrstitev ur“, pokazati hočem le, kako si učitelj uredi čas veliko prijetnejše, užije manj truda vsak dan, ter doseže tembolj gotovo svoj smoter.

Navajam potrjeno „Razvrstitev ur jednorazrednice“, ker je teh največ, na kateri vidi tudi učitelj večrazrednice kaj za svojo korist:

Razvrstitev učnih ur.

Dnevi v tednu	Dopolndne				Popoldne			
	I. višji oddelek (4. šolsko leto)		II. " (5. in 6. šol. leto)		I. nižji oddelek (1. šolsko leto)		II. " (2. in 3. šol. leto)	
	9-10	10-11	11-12		1-2	2-3	3-4	
Ponedeljek	I. Številjenje	Branje	Spisje	Lepopisje	I. Številjenje	Branje	Pisanje	--
	II. Številjenje	Spisje	Branje		II. Številjenje	Pisanje	Slovnica	Telovadba
Torek	I. Veronauk	Prirodoslovje		Slovnica	I. Učni jezik	Branje	Pisanje	Petje
	II. Veronauk			Pravopisje	II. Učni jezik	Lepopisje	Branje	Petje
Sreda	I. Številjenje	Slovnica	Pravopisje	Risanje in petje	I. Številjenje	Pisanje	Branje	
	II. Številjenje	Pravopisje	Slovnica		II. Številjenje	Branje	Pisanje	
Petek	I. Veronauk	Branje	Spisje	Zemlje- pisje in zgodovina	I. Učni jezik (Naz. nauk)	Učni jezik	Branje	Pisanje
	II. Veronauk	Spisje	Branje		II. Učni jezik	Učni jezik	Lepopisje	Branje
Sobota	I. Številjenje	Pravopisje	Branje	Telovadba in petje	I. Številjenje	Branje	Pisanje	
	II. Številjenje	Branje	Pravopisje		II. Številjenje	Pisanje	Spisje	

Da se postavijo težji predmeti (številjenje, veronauk) na prvo mesto vsacega dne, in lažji (lepopisje, risanje, petje, telovadba) na zadnje mesto, je znano. Pri dopoldanskem pouku naj se ne postavi na dan „Veronauka“ take tvarine, ki zelo obteži učence. Memoriranje naj ne bo določeno v tednu na tak dan. Učencem je potem ta dan najtežji, vštevši še „Prirodoslovje“. Po moji razvrstitvi pride memoriranje najboljšo na ponedeljek. Prejšnji dan je nedelja, zato se vsak lahko nauči. Učenec, ki rad izostaja, si naglo izvoli torek, ter se odtegne veronauku in tudi memoriranju, ako je vse na torek ali petek. Drugi teden se izgovarja, da ne zna, ker ni bil v šoli. Tretjič zopet zboli in učitelj ima učenca, ki zna malokatero (oziroma nobeno) pesem na izust, kar slabo vpliva na vso šolsko disciplino. Popolnoma brez težav naj pa tudi ne bo na tak dan, ako hoče učitelj imeti kaj dobička, ker ima sicer samo dve uri. Risanje, lepopisje, petje, telovadbo naj postavi na dan, ki ima dve uri že z drugim dosti opravila (veronauk uči navadno katehet) tedaj pri meni na ponedeljek, sredo in soboto. S tem dobim kmalu vsak dan dve težki uri, jedno bolj lahko. Za pisanje šolskih nalog imam določeno soboto, jeden teden računsko, drugi teden jezikovno. Tako je tudi jedna ura olajšana meni in učencem, da potem pójemo z manj utrujenimi grli. Ker imam „Prirodoslovje“ na dan „Veronauka“, lahko poiščem med prvo uro kak fizikalni aparat za mojo uro. Tudi na to se lahko oziramo, da otroci ne pišejo dvakrat v jezikovne zvezke, kakor se zgodi, ako je na jeden dan „Pravopisje“ in „Spisje“. Kako pa je popoldne? Ker je jednorazredničarjem določenih 27 ur na teden, mora biti katere dneve popoldne še pol ure več pouka. V petek so postavljene tri ure, dve sta moji. Nespametno bi bilo si naložiti tri ure na sredo ali soboto, potem moram sam vleči tri ure dopoldne in tri popoldne, na petek popoldne pa jedno, kar ni ravnotežje. Po četrtku sem spočit, zato imam lepo dve uri v petek, mesto jedne same. Ker gre poleg tega pri meni v soboto popoldne ob pol štirih vlak v Ljubljano, ali ker grem kam drugam bi si s tem zaprl pot do noči, ako imam nujno opravilo za nedeljo; ravno taka je v sredo, ako hočem v četrtek kje biti. Če učitelj tega prej ne pomisli, ima potem tisto sitno prestavljanje ur na druge dneve, ako se mu to sploh vedno dovoljuje. Na petek popoldne se prileže tudi „Naz. nauk“ ne „Računstvo“. Otroci imajo pri tem olajšano po kršanskem nauku, posebno če se jim naredi oni pouk zanimiv z raznimi pripovedkami, kazanjem podob itd. Ob sredah in sobotah se določijo računске ali jezikovne domače naloge na podlagi v šoli naučenega. S povedanimi vrsticami se razumeva, kako mislim, da si učitelj zadovoljno zmanjša vsakdanji trud. Naj si ga vsak resnično olajša v novem šolskem letu.

F i t z g a.

(Konec.)

Morebiti bi kdo še zahteval, da pretresavam svoje načrte in računic še dlje, vendar oprostite me tega, ker to lahko vsak sam stori. Preiti pa hočem še k Fitzgovi metodi in še nekoliko besed spregovoriti o njegovih nazorih.

Na strani 7 svoje knjige piše Fitzga:

„Pri nekem duhovitem pisatelju našel sem opomnjo: Z najdbo mašin so rokodelci postali neumni. . . . Duševna stran rokodelcev razvila se je v tehniko, katera iznajde mašine in stori, da premišljanje večini delavcev ni potrebno

(Str. 8.) Podobne razmere najdemo pri razvitku računstva. Mi slimo si položaj starih Rimljanov, kateri so za pismeno*) računanje znane po njih imenovane znake imeli, koliko duševnega dela jim je bilo treba, da so izračunali produkt MDCCLVIII \times XLIX in dandanes najde desetleten otrok znesek igraje, množiti ima le 1758 \times 49 Prav važen vzrok škodljivega mehanizma pri računstvu moramo v duhovitem sistemu našega pismenega računanja iskati“.

Lepo besedičenje, morebiti tudi duhovito, pa učenec se nima pečati z mašino, katere ne pozna po njenem bistvu. Ravno s to mašino se mora dobro seznaniti, če hoče dober računar postati; delavcu pa je mehanizem njegove mašine deveta briga. Računstvo se ravno s tem odlikuje, da je njegova tvarina čudovito sčlenjena, in je tudi le na podlagi tega sčlenjenja razumljivo. Vender ima Fitzga prav, če toži o mehanizmu pri pouku iz računstva; vzrok tega mehanizma pa moramo drugod iskati. Naši učenci so preobloženi. Oziramo se premalo na njihove sposobnosti (prim. op. o merjenji in delitvi, 1. šol. leto), pregrešimo se proti osnovnim resnicam „ločitev operacij, ločitev stopinj“, v 3. šolskem letu jemljemo n. pr. vse stopinje za pismeno deljenje, itd. itd. In ali se ne pregreši tudi Fitzga na isti način, ko uči vse mogoče reči drugo zraven druge n. pr. decimalne ulomke tako zgodaj, celo izračunanje kvadratove stranice iz njegove ploščine (na str. 297, 3. šol. leto, 65 1; v 66. lekc. celo za slučaj, v katerem je kvadratova ploščina = $57m^2$), ko reši uporabno nalogo za deljenje (v skupini B. 16; str. 261, 3. šol. leto) na 3 načine itd.? Figov list „opazovanje“ ne zboljša stvari, primerjati nam je samo treba, kako Fitzga sam o vspehu na svoji šoli piše. Otrok torej ne more vsega, o čemur ga poučujemo, duševno prebaviti; pravilo mu sicer razlagamo, ker pa onih predstav, na katere stavimo pravilo, nima ali vsaj, ker so te

*) Pismenega računanja v našem smislu Rimljani še imeli niso; vse račune so izvrševali na tako zvanem „abaku“ s premikanjem računikov. — In še v 10. stoletju je angleški mnih zdihnil: Računanje presega vse človeške moči.

predstave še v megli in ker pravilo v istej uri odmišljujemo, otrok sliši sicer pravilo, vendar si ga ne prisvoji duševno, in vaje, katere izvršujemo po pravilu, si utisne v resnici le mehanično.

Če torej Fitzga pravila delj časa ne mara odmišljati, ima v nekem smislu prav, pa kam bi prišli z računanjem, ako bi računali tako, kakor je iz primera v skupini B, 11 (pri Fitzgu str. 344, 4. šolsko leto, 16 l.) razvidno. Tisto vrtnanje najpred in sicer pri popolnoma lahki nalogi za 4. šol. leto, preden preide na to, da je $376 \text{ minut} = 376 \times 60 \text{ sekund}$, potem pa izvršitev: 6 desetice krat 6 jednic je 36 desetice, 6 desetice napiši pod desetice in stotice šteje dalje. Da na zadnje ne pozabimo, zapolnimo koj mesto jednic z ničlo itd. Smoter vsega računanja je vendar sigurnost in spretnost. Prepustimo otroku časa, da si more pravilo samostojno odmisliti, preidemo pa tudi o pravem času k odmišljenji. Kako si jaz to stvar mislim, hočem na kratko s primerom pokazati. Mi imamo nalogo, da učencu razložimo pravilo za pismeno deljenje celih števil z osnovnimi števili. Na podstopinje n. pr. „brez ostanka, z ostankom“ se pri tem ne morem ozirati, ker mi je le na tem, da sploh pokažem, kako bi se imelo pravilo odmišljati. Mislimo si, da učenci iz primerov kakor „3. del od 12, 3 v 12“ že dobro vedó, da je z ozirom na znesek vse jedno, ako v smislu merjenja ali v smislu delitve delimo.

1.

$$8 \text{ m } 4 \text{ dm} : 2, 9 \text{ l } 3 \text{ dl } 2 \text{ cl} : 4, \text{ itd.}$$

$$6 \text{ des. } 3 \text{ jed.} : 3, 7 \text{ st. } 4 \text{ des. } 2 \text{ jed.} : 5, \text{ itd.}$$

Take naloge gojimo z učenci celi teden, da celó delj časa še, seveda v smislu delitve, da si jih popolnoma prisvojijo; potem pa jim tudi ne bodo nobenih težav delale naloge kakor:

2.

$96 : 3, 452 : 5$ itd., katere izvršujejo v smislu delitve in sicer od začetka v obliki 1., pozneje pa krajše po izrazu n. pr. 3. del od 9 je 3, 3 krat 3 je 9, 9 od 9 ne ostane nič itd. Tudi to postopanje naj se goji zraven družih vaj celi teden, dà, če je treba, še delj časa. Končno pa prestopimo na deljenje v smislu merjenja.

3.

Namesto, da bi rekli 3. del od 9, moremo tudi reči 3 v 9 in dobimo isto itd.

Iz teh primerov je tudi razvidno, kako moremo mnogoimenska števila za osvetlavo abstraktnega računanja uporabiti.

Ko se je delj časa na navedene načine delilo, potem naj se šele preide na mehanične vaje, katere izvršujejo otroci zdaj popolnoma razumno. Izvajanje pravila, katerega so otroci na ta način spoznali (ne rečem pa „z besedami izrazili“), naj se pa perijodično ponavlja in potem smo zagotovljeni, da učenci mehanizem popolnoma razumé.

Izvajanja pravil po Fitzgovem načinu — katerih pa nikoli ne odmišlja — ne morem odobravati. Množenje in deljenje n. pr. naslanja se na tako zvani „dekadični jedenkrat jeden“, katerega si morajo učenci po storjenem opazovanji, kakor si misli Fitzga, v glavo utepati (prim. str. 344, 4. šol. leto, 15 lekc.). On govori n. pr. 5 desetice krat, 8 stotic itd., meni pa pride na misel: 5 liter krat, 4 meter krat, 5 Štefan krat

Ako moje premišljenje z ozirom na apercpcijo v kratke besede zberem, potem dospem do sledečega:

1. Pouk iz računstva mora se s čutnim nazorovanjem začeti, da tako nazorovanje se po potrebi ponavlja, vendar se pa varujmo pretiranja v nazorovanji, da ne oviramo notranjega nazora, kateri je za računanje tako važen.

2. Razčlenba tvarine je za pouk iz računstva največje važnosti, kateri je le na tej podlagi za učence razumljiv, torej je obravnavanje tvarine po poglavjih, kateremu se vplete primerno ponavljanje, neizogibna potreba.

3. Osnovne vaje naj se otroci učè na pamet, ko so jih razumeli, in sicer si jih morajo do živega v spomin utisniti; pri ostali tvarini pa prevzame um svojo nalogo. Nepotrebno otroke mučimo, ako od njih zahtevamo, da se tako zvani ulomčni jedenkratjeden in dekadični jedenkratjeden, katere je Fitzga uvedel v računstvo ljudske šole, na pamet učè; celó tako zvani veliki jedenkratjeden prepustimo raje našemu umu, ne pa spominu.

4. Pretirane kateheze pri pouku iz računstva, katera se pri napačno urejeni tvarini celi čas usiljuje, ne morem odobravati, ker se na ta način ne skrbi za samostojnost učencev, temveč udušuje šola sama prosto duševno gibanje.*) Kakor nas skušnja uči, čutimo nasledke takega pouka še na učiteljši in na srednjih šolah. (Prim. str. 344, 4. šol. leto v skupini B, 11.) Obratno se sme trditi, da ima metoda, po kateri se mora pri pouku iz računstva toliko katehizovati znatne napake.

5. Pouk iz računstva se more in mora tako urediti, da zmaga vsako šolsko leto svojo tvarino. N. pr. jedeninjeden, jedenmanj-jeden, sklep „in“ in „manj“ itd. zmorejo se v 1. šolskem letu, jedenkratjeden itd. v 2. šolskem letu itd. itd. (prim. Fitzga str. 338, 4. šolsko leto, v skupini C, 12). Drugače ne vidimo jasnega smotra pred seboj, po katerem imamo hrepeneti, in nikoli ne vemo, kedaj je šola svojo nalogo izvršila.

Fitzga imenuje vaje kakor: $8 \div 8 = 16$, $16 \div 8 = 24$, $100 - 9 = 91$, $91 - 9 = 82$, $9 \times 16 \dots$ šteevne vaje, katerih še ne smemo k računanji šteti. O tem bi se dalo marsikaj reči, vendar pa prepustim

*) Misli se mnogokrat, da je ravno taka kateheza bistvo metode.

premišljevanje o tem bl. čitatelju samemu. Fitzga zamenjava pojme „jednica“ in jednota (str. 24), imenuje „ $\frac{1}{2}$ “ številko (Ziffer str. 107). Čudno nas dirne izražanje „človek je jedna desetica (str. 133)“, „1 človek : 10 = 1 prst (str. 137)“, „Karl je 1 desetica (str. 146)“. Pisave kakor: „ $1 \div 2 = 3 \div 2 = 5 \div 2 = 7$ itd.“ ne morem odobravati.

Po mojem prepričanju ima Fitzgova metoda za pouk iz računstva marsikaj dobrega, poučljivega, katero se pa mora s premislekom odločiti od glavne poteze, vladajoče ves pouk, da se ne zabrede v tomun, iz katerega se ne more več priti; razbila se pa bo njegova metoda ravno na pohlepu, da se umika obravnavanju po poglavjih zaradi mehanizma, katerega se tako boji. In, ali Fitzga ni sam zabredel v najhuji mehanizem?

Blagim čitateljem pa konečno priporočam še jedenkrat svoj načrt za računanje in vse druge svoje knjige o metodiki, katere naj pazljivo prebirajo in vestno vporablajo; potem naj se pa vsedejo tja na kak miren kraj, kjer ni sršenov in naj se zamislijo v besede „logična je, psihologična pa ni“ — in sodili bodo pravično.

V Mariboru, 17. vel. travna 1894.

L. Lavtar.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Konferencija.) (Konec.) Tretja točka dnevnega reda je bila „Telovadba na petrazredni deški ljudski šoli“. O tej točki je govoril prav dobro gosp. J. Furlan, povdarjajoč važnost telovadbe v ljudski šoli. Koncem svojega temeljito zastavljenega poročila stavi nastopne predloge:

a) Na vsaki šoli naj se izvoli po jeden učitelj v odsek, kateri bi imel nalogo določiti enakomerno poveljstvo pri telovadbi.

b) Kjer je pri šoli vrt, naj se v poletnem času po možnosti porabi v telovadno vežbališče.

c) C. kr. mestni šolski svet naj prosi mestno občino, da bi se tudi ljudskim učencem, kakor srednješolcem, odkazal poseben prostor za igre. Ako pa to ne bi bilo izpeljivo, naj se pa naprosi kranjska hranilnica, da kakor drugim šolam, morebiti tudi nam prepusti vrt na starem strelišči.

Vsi predlogi so bili jednoglasno vsprejeti.

Svoje poročilo pojasnjeval je gosp. poročevalec potem s praktičnimi vajami svojih učencev ter nam podal z izborno discipliniranimi dečki po jedno uro prav lepo telovadno sliko za nižjo, srednjo in višjo stopinjo.

Gospod predsednik konferencije je pohvalil najprej izvrstno izvežbane učence in posebej še je pa izrekel v imenu konferencije gospodu poročevalcu priznanje in zahvalo, katero je res v polni meri zaslužil.

Ko so se določile učne knjige in berila za leto 1894/95., je poročal g. Fr. Kokalj, kot predsednik knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. Pri predlogu za nakup novih knjig predlaga g. predsednik konferencije, da se namesto „Gesetzblatt für Volks- und Bürgerschulen“ naroči „Zeitschrift für das österreichische Volksschulwesen“. Predlog je obveljal jednoglasno.

Pregledovalcema računov knjižničnega odbora sta bila na predlog gospoda nadzornika izvoljena gg. Fr. Bahovec in J. Likar.

Gosp. Bahovec se takoj po izvolitvi oglasi in povdarja, da se mu dozdeva, da ni vse v pravem redu in da ima knjižnica dolg, ker se niso vse dovoljene knjige nakupile, a denarja pa ni nič v blagajnici.

Gospod nadzornik se ujena z gospodom Bahovcem in povdarja, da knjižnični odbor res ni storil svojih dolžnosti in opozarja novoizvoljeni odbor, da se gotovo vestno drži predpisanih dolžnosti.

Sedaj je sledila volitev v knjižnični odbor. Oddanih je bilo 30 listkov. Nadpolovična večina je znašala torej 16.

Izmed oddanih glasov je dobila jedina gospdč. E. Gusl zadostno število in sicer 21 glasov. Vršiti se je morala ožja volitev med gg. Dimnikom (15 glasov), Maier Jožefom (12 glasov), Žumrom (11 glasov) in Krulcem (7 glasov).

Pri tej volitvi je bilo oddanih 29 listkov; dobil je pa jedini gosp. Maier Jožef nadpolovično večino in sicer 20 glasov; gg. Dimnik 14, Žumer 13 in Krulc pa 10 glasov.

Vršiti se je morala zopet ožja volitev med gg. Dimnikom in Žumrom.

Pri tej ožji volitvi, pri kateri je bilo oddanih 29 listkov, je dobil gosp. Žumer 17 glasov in g. Dimnik pa 11 glasov.

V knjižnični odbor so tedaj izvoljeni gđč. E. Gusl, gg. Maier Jožef in Žumer in za nemške šole pa g. Valenta.

Tej volitvi je sledila volitev stalnega odbora za šolsko leto 1894/95.

Oddanih je bilo 30 glasov.

Izmed teh je dobila gđč. M. Wessner 22 glasov, gg. A. Žumer 22 glasov in Fr. Raktelj 21 glasov; gg. Dimnik 11 glasov in Maier Jožef 10 glasov.

Med zadnjima dvema se je vršila ožja volitev in dobil je od 30 oddanih glasov g. Maier Jožef 22 glasov in g. Dimnik pa 8 glasov. Izvoljeni so torej v stalni odbor: gđč. M. Wessner, in gg.: A. Žumer, Fr. Raktelj in Maier Jožef.

Pri samostalnih predlogih se oglasi g. Fr. Kokalj ter nasvetuje: „Sl. mestni zbor se potom sl. c. kr. mestnega šolskega sveta naprosi, da dovoli za vezanje knjig okrajne učiteljske knjižnice 50 gld. in poviša dotacijo za okrajno učiteljsko knjižnico od 30 gld. na 100 gld.“

Temu predlogu se ustavlja g. Bahovec, češ, da bi utegnil mestni zbor ta davek učiteljstvu naložiti, kakor je to v drugih okrajih običajno.

Gospod nadzornik g. Bahovca krepko zavrne ter povdarja, da nikjer na deželi ni tako slabe knjižnice, kakoršna je v glavnem mestu, ko bi morala vendar nekaj uzor biti drugim knjižnicam.

Ko je še g. Žumer predlog g. Kokalja najtopleje podprl, je bil pri glasovanju, izvzemši glas g. Bahovca, jednoglasno vsprejet.

Ker ni bilo nobenega predloga več, zaključí g. predsednik ob 12. uri konferencijo nekako tako-le:

Slavna konferencija!

„Letos se je po širni Avstriji praznovala 25 letnica novega šolskega zakona. Praznovali so jo učitelji in šolski prijatelji, po nekaterih krajih s šumnim veseljem, po drugih krajih natihen v svojem sre, a zato nič manj iskreno. Novi šolski zakon ima morebiti, kakor vse človeške naredbe, svoje napake, a te napake se izgublajo pred njegovimi velikimi vrlinami.“

Da se je vsled novega šolskega zakona ljudsko šolstvo ekstenzivno in intenzivno silno razvilo, tega ne morejo tajiti niti njegovi nasprotniki.

Le poglejmo, kakošno je bilo ljudsko šolstvo v Ljubljani pred 25. leti in kakošno je dan danes!

Ljubljana je imela pred 25. leti 2 javni deški šoli z 11 razredi, 1 privatno deško šolo s 4 razredi, 2 mešani privatni šoli s 4 razredi in 2 dekliški privatni šoli z 10 razredi, torej skupaj 7 šol z 29 razredi.

Zdaj ima pa Ljubljana 4 javne deške šole z 28 razredi, 3 privatne deške šole z 12 razredi, 3 javne dekliske in 1 mešano z 18 razredi, 3 privatne dekliske z 32 razredi in 1 višjo deklisko šolo s 3 razredi, torej skupaj 15 šol s 94 razredi.

Nečem omenjati, kakošna so bila pred 25 leti učila! Palica je bila jedina metoda in knjižnic otroških tudi ni bilo!

Uredilo se je pravno razmerje učiteljev, izboljšali so se jim službeni prejemki in dale so se jim take postavne pravice, da jih zanje lahko zavida marsikateri stan in da smo mi srednješolski učitelji pravi siromaki proti Vam. Vi imate po raznih korporacijah svoje zastopnike, katerih mi nimamo in visok gospod mi je zatrjeval, da je lažje dvornega svetnika premestiti, kakor pa stalno nastavljenega učitelja.

Spodobi se in naša dolžnost je, da se danes ob 25 letnici s posebno iskrenostjo in vdanostjo spominjamo našega presvetlega vladarja in gospodarja, čigar milost in dobrot nam je podarila novi šolski zakon.

Zvesto izvršujoči svoje dolžnosti, hočemo po vseh svojih močeh delovati v duševno in telesno blaginjo izročene nam mladine ter iz nje vzgojiti rod, zvest svojemu vladarju, svoji katoliški veri in svoji domovini.

Pozivljam Vas, da našemu presvetlemu vladarju in gospodarju, Nj. Veličanstvu cesarju Frančišku Jožefu I. zakličete: „Slava! Slava! Slava!“

Zbrani učitelji in učiteljice smo te zlate besede našega gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika stojé z največjo pazljivostjo in navdušenjem poslušali; navdušenost naša je pa prikipela do vrhunca, ko smo na poziv gospoda predsednika konferencije našemu presvetlemu vladarju zaklicali trikratni „Slava!“

Ko je še predsednikov namestnik g. prof. J. Vodeb zahvalil gospoda predsednika v imenu vseh prisotnih za jako spretno in nepristransko vodstvo konferencije, smo se razšli po štiriurnem zborovanji s zavestjo in prepričanjem, da bode konferencija obrodila mnogo dobrega sadu v prid in blagor ljubljanskega šolstva.

Ljubljana, dne 12. julija 1894.

— mn —.

Iz kranjskega okraja. (Konferencija.) (Dalje.) Slovniski pouk je na ljudski šoli najtežavnejši, najsuhoparnejši predmet, vender se zboljšuje od leta do leta: mehanično delo izginjuje in že so se dosegli na nekaterih šolah prav dobri vspehi. Pri pisanih izdelkih je lep napredek, osobito na večrazrednicah. Pod nalogo naj se zapišeta dva reda, jeden o nalogi, drugi o pisanji. Kjer se je to že do sedaj godilo, videl je gosp. nadzornik veliko pazljivejše pisane naloge. Napake v nalogi naj otroci sami popravijo; če je pa naloga slabo izdelana, napravi naj jo otrok po šoli še jedenkrat. — Nemški pouk dobro napreduje. Poučuje naj se z nemškim jezikom, kakor hitro je to mogoče in to osobito z nazornim poukom, kjer naj otroci v nemškem jeziku naštevajo razne stvari in njih lastnosti v kratkih stavkih, da se jim omaje jezik in privadi izgovarjanji nemških besedi. Računstvo je dobro urejeno, vspehi so dobri. V I. šolskem letu naj se I. računica oživi; računi naj se kolikor mogoče z izgledi iz vsakdanjega življenja. Jako lepo se goji na nekaterih šolah številjenje na pamet. Paziti pa je tu, da otrok ne pove precej računa, ampak stori razsodbo, izračuni in odgovori. Zelo dobro učilo pri računstvu bi bilo, ako bi se napisale cene vsakdanjih potrebščin in bi se take table obesile na stene. Pri računstvu na tablo naj se po razsodbi počaka, da drugi otroci izračunijo, ker bi sicer mehanično prepisali ves račun, potem naj se šele izračuni na tabli. V zgodovini in zemljepisji, v kolikor se je bilo moči prepričati g. nadzorniku, so otroci dobro poučeni, osobito vedo naštevati vrsto vladarjev od Karola VI. počenši in naraščanje avstrijskih dežel. Pri zemljepisnem pouku naj se prav priprosto rišejo zemljevidi. Za razmerje med Kranjskim in Avstrijo imejmo mym^2 ; Kranjsko meri 100 mym^2 , vsa Avstrija pa 6210 mym^2 . Tudi v pisanji je lep napredek, vspehi so dobri. Pokončna pisava se goji s prav dobrim uspehom na 22. šolah. Tu je treba položiti takoj v začetku dober temelj. Otroci morajo natanko vedeti posamezne dele vsake črke; zato pa ni dosti, da se jim samo na tablo napiše,

predpisovati se jim mora tudi v zvezke. Riše se dobro, a gledati moramo, da polagoma odpravimo risanje po pikah. Z mehničnim črtkanjem ne mučimo učencev, ker to delo ne bistri uma. Kjer se petje vadi, je dobro, a se ne povsod: na nekaterih šolah otroci nimajo posluha, v 6. šolah se pa petje ne goji, ker učne moči niso večše poučavati v petji. Vender se mora petje marljivo gojiti, ker blaži srce in gosp. nadzornik bo skušal izposlovati remuneracijo za neko šolo, da bo tamošnji organist pod učiteljevem nadzorstvom poučeval petje. Cesarsko pesem pojo povsod, na neki šoli pa po takem napevu, da prvotnemu ni več podoben. Vadijo naj se poleg cerkvenih pesmi tudi narodne. — O pravi telovadbi se zamore govoriti samo v takih šolah, ki imajo posebne telovadnice, drugod se vadijo v šolskih sobah v prostih vajah. Ročna dela se posebno na štirirazrednicah odlikujejo. Večkrat se pripeti, da deklice nimajo priprave, ker jim stariši nečejo kupiti. V takih slučajih naj se naprosi krajni šolski svet, da jim kupi potrebščin. — Kmetijski pouk se je gojil na 6. šolah; šolskih vrtov je 20 v okrajih, vender se vsi ne smejo zvati šolski vrti, ker se ne rabijo za pouk. Potrebno bi pač že bilo, da se reši vprašanje o razmerji mej učiteljem vrtnarjem in krajnim šolskim svetom gledé šolskih vrtov, kajti zdaj so ravno krajni šolski sveti isti, ki tu mečejo učitelju najčeščeje polena pod noge in tako ovirajo napredovanje v kmetijskem pouku, ozir. sadjarstvu. O vedenji učiteljstva izrazi se gosp. nadzornik jako laskavo: bilo je povsem dostojno. Gleda naj le, da jedino postopa. Temu dve uri trajajočemu, jako jedrnato sestavljenemu poročilu gosp. predsednika je sledila viharna občna pohvala. (Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. (Dalje.) Blagajnik g. nadučitelj Kerne je izkazal 27-30 gld. prebitka. Popotnikov urednik gosp. Nerat poroča o zveznem glasilu ter izjavi, da „Popotnik“ financijelno in duševno napreduje. Plačujočih naročnikov ima 600, med katerimi je pa še mnogo tacih, ki glede rednega vplačevanja niso zadostili svoji dolžnosti.*)

Doneski posameznih društev ostanejo neizpremenjeni. Ko se je določil vsposed za glavni zbor, pričela se je pevska vaja za koncert in po vaji so pa zborovali: 1. sekcija za mladinske spise, 2. Slomšekov odsek in 3. sekcija za šolsko vrtnarstvo.

O mladinskih spisih je poročal g. Janko Leban jako stvarno in zanimivo, za kar je žel laskavo zahvalo udeležnikov. Pri tej priliki je g. Černej priporočal, da naj bode javna kritika sicer pravična, a mila in nikakor ne sme biti zbadljiva, ker se s pretirano kritiko odganjajo mlajši sotrudniki v tej stroki. Tudi priporočal, da bi se rokopisi pošiljali v oceno temu odboru, kateri bi ali z dovoljenjem pisateljevim sam dotični spis uredil ali pa bi mu zaupno nasvetoval potrebne premembe oziroma popravke. Takim načinom bi se gotovo le stvari sami koristilo in število pisateljev bi rastlo. Ob tej priliki je g. Gradišnik naznanil, da je urednik Soče g. A. Gabršček voljan prevzeti izdajo tacih mladinskih spisov v vezanih mesečnih zvezkih po najnižji ceni, če se mu le podá potrebni material.

O delovanji Slomškovskega odseka je poročal za odsotnega g. ravnatelja Schreinerja g. Nerat ter nas radostno presenečil, da bo ta odsek izdal že tekom leta 1894/5. dva zvezka in sicer jeden zvezek za mladino in jeden zvezek za odrasle. Mladini bode spisal g. Praprotnik „Slomšekov životopis“ in odraslim pa se bodo podale v II. zvezku Slomškovske pesmi. Tema zvezkoma bosta pa v kratkem sledila še III. zvezek „Slomškovski spisi za mladino“ in IV. zvezek Slomšek kot pedagog iz peresa g. ravnatelja Schreinerja.

*) To je epidemična bolezen menda vseh slovenskih časopisov, katero zatreti je le mogoče, če vsi listi to bolezen povzročajoči „bacillus“ — „na upanje dajati“ — odslove. S to razvado naraščajo upravniški troški in ves dobiček, mesto da bi se vporabljal v blagodejne namene, dá se tiskarnam in pošti. Konec leta pa zapoje blagajnik „jeremijado“ na potrlih nadah, ki jih je imel začetkom leta in koje tužni, tužni sklep je deficit, kateri se mu leto za letom kot grozno strašilo prikazuje na Silvestrov večer. *Opomba poročevalčeva.*

Troške za izdajo navedenih zvezkov bode odbor sproti pokrival s pomočjo prispevka, ki ga je v ta namen darovalo „Ptujsko učiteljsko društvo“. Ostanek tega podjetja se bo pa porabil kot nagrado pisateljem mladinskih spisov.

O sekciji za šolsko vrtnarstvo je poročal g. prof. Koprivnik. Temeljitemu poročilu osobito o trtozeji so navzočni pazno sledili.

Banket je bil jako sijajen in živahen. Udeležilo se ga je mnogo č. g. duhovnikov med njimi tudi državni in deželni poslanec č. g. dr. Ant. Gregorčič in deželni poslanec č. g. župnik Grča.

Ob 1/2 5. uri popoldne otvoril je g. predsednik Ribnikar zborovanje s prisrčnim pozdravom na navzočne od vseh krajev Slovenije došle skupščinarje ter je sklenil svoj duhovit nagovor s pozivom, da zakličemo trikrat „Slava!“ presvetlemu cesarju Francišku Jožefu I., kar se je samo ob sebi umevno z navdušenjem zvršilo in tudi vsprejel predlog g. Juga, da se brzojavnim potom pošlje cesarju izraz naše globoke udanosti in pokorščine do presvetlega cesarja in habsburške rodovine.

Potem je g. predsednik pozdravil še posebno nekatere goste ter je predstavil vladnega komisarja g. barona Winklerja, kateri je imenom vlade želel današnjemu zborovanju lepih uspehov v prid ljudski šoli. — Imenom krajnega odbora pa je zborovalce pozdravil g. nadučitelj Jug.

Gospod ces. svetnik Vodopivec pa je pozdravil skupščino imenom „Goriške čitalnice“ in je povabil zborovalce h koncertu, prirejenemu njim v čast.

Po teh pozdravih, ki so se vsi z dobro ali slavlakci vsprejeli, sledilo je poročilo gg. Medvedščka in Nerata „O preosnovi učnih knjig za slovenske ljudske šole“. Po daljši debati vsprejele so se predlagane teze ter izročile upravnemu odboru z naročilom, da jih reši v smislu poročevalcev.

Ko se odobre predlogi, da se upelje Lavtarjeva računica, preskrbe pótém višje šolske oblasti slovenski zemljevidi in da se nabira za ustanove učiteljskih sirot, zaključí prvo-mestnik zborovanje s zahvalo poročevalcem, gostom in vsem poslušalcem.

Ker se je svoječasno zavezni poročevalec g. —sky. v „Slov. Narodu“ najbrže vedoma blagovolil ob ljubljansko učiteljstvo počohati, češ, da je pri zveznem zborovanju naštel le jednega zastopnika „Slovenskega učiteljskega društva“, naj mu to pojasnim, da so imenovano društvo zastopali trije-odposlanci in sicer dva iz Ljubljane in jeden iz ljubljanske okolice. Navedeno število vender ni tako majhno, če pomislimo, da je s Kranjskega sploh prišlo v Gorico le 16 delegatov, med katerimi je bilo pet zveznih odbor-nikov! To v blagohotno na znanje onemu, ki se je nalašč zmotil. *Alojzij Kecelj.*

V e s t n i k.

Osobne vesti. G. Anton Maier, učitelj na mestni nemški šoli v Ljubljani, je imenovan učiteljem na vадnici c. kr. učiteljišča v Ljubljani. — Izpraznjeno učno mesto v Jenenicah na Gorenjskem je dobil g. *Frančišek Rant*, drugi učitelj na Trati. Na drugo učno mesto v Šmartnem pri Kranji pride stalno gđc. *Emilija Jurman*, učiteljica v Šturiji. Začasno so dobili službe: g. *Frančišek Kosec*, izprašan učiteljski kandidat v Žabnici pri Škofji Loki; g. *Andrej Rapè*, učiteljski kandidat v Zalem Logu; g. *Jožef Štupica*, učiteljski kandidat v Dražgošah; gđc. *Albina Prevec*, časasna učiteljica v Smledniku, drugo službo v Preddvoru. Gđc. *Filomena Koceli*, učiteljica v Preddvoru, se je službi odpovedala. Gđc. *Josipina Šušteršič*, dosedaj v Žireh, pride časasno na drugo učit. mesto v Spodnjo Idrijo. Gđc. *Evgenija Pehani*, poprej suplentinja na Vrhniki, pride kot časasna učiteljica na žensko vsoprednico v Starem Trgu pri Ložu. Gđc. *Jakobina Tomec*, dosedaj časasna učiteljica v Starem Trgu, se je odpovedala službi.

Na ljubljansko učiteljišče se je vsprejelo v prvi razred 46 kandidatinj in 31 kandidatov. Oglasilo se je za vzprejem nad 100 prosilk in 42 prosilcev, a vsem se ni moglo vstreči, ker nedostaje prostora.

Izlet na Sv. Jošt priredi Slovensko učiteljsko društvo v četrtek dne 4. t. m. Odhod iz Ljubljane z opoludanskim gorenjskim vlakom do postajice Sv. Jošta nad Kranjem. Gosti dobro došli!

Iz Kranja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja bode imelo občni zbor 4. vinotoka t. l. ob 2. uri v Kranji s sledečim vspeledom: 1. Nagovor. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo in volitev dveh pregledovalcev računov. 4. Volitev društvenega vodstva. 5. Slučajnosti. — Radi nekaterih važnih sprememb v društvenem vodstvu vabi k polnoštevilni udeležbi najuljudneje *odbor-*

Osnovne šole v Zofiji (Bolgarija). Prestolnica Bolgarska ima 17 osnovnih narodnih „učilišta“: 5 moških, 6 ženskih in 6 mešanih z 59 oddelki in sicer 29 moških, 24 ženskih in 6 mešanih. L. 1892 je bilo vpisanih: 416 dečkov in 495 deklic. Učiteljev je bilo: 1 upravitelj, 28 učiteljic in 30 učiteljev. *Učitelj.*

Avstrijska armada svojemu cesarju in kralju. Vojaški upravi je bil predložen v odobrenje predlog, da se v spomin 50 letnice vladanja Nj. Vel. cesarja Franca Jožefa I. iz prostovoljnih prispevkov postavijo trije prelepi spomeniki, in sicer na Dunaji, v Pešti in Pulju. Prva dva spomenika predstavljala bi cesarja kot vrhovnega poveljnika avstrijske armade, tretji spomenik kot najvišjega poveljnika namorništv. Prispevki naj bodo prostovoljni, in prispeval bi vsak vojak od prostaka do feldcajgmajstra. In sicer bi: prostak plačal 12 kr., narednik 24 kr., desetnik 48 kr., šikovnik 96 kr., stražmojster 1 gld. 92 kr., častniški aspirant 2 gld. 33 kr., poročnik 5 gld., nadporočnik 7 gld. 50 kr., stotnik II. razreda 10 gld., stotnik I. razreda 15 gld., major 24 gld., podpolkovnik 36 gld., polkovnik 50 gld., generalmajor 120 gld., poljni podmaršal 240 gld., feldcajgmajster in general konjice po 500 gld. Poleg tega še vitezi in baroni doklado 50 odst., kamorniki, grofje, knezi in vojvode 100 odst., principi 200 odst. Vsak ima pravico ta prispevek plačati bodisi naenkrat ali v 12 mesečnih obrokih, in bi torej prostak plačal svoj prispevek v 12 obrokih po 1 kr. na mesec.

Koliko je bilo lani v Avstriji gimnazij, kdo jih vzdržuje in kakošne so po poučnem jeziku? V Avstriji je bilo lani 179 gimnazij in sicer: 55 na Češkem, 29 v Galiciji, 26 v Nižji Avstriji, 21 na Moravskem, 10 na Tirolskem s Predarlško, 8 na Štajerskem, po 5 v Sleziji in Primorski, po 4 v Zgornji Avstriji, Kranjski in Dalmaciji, po 3 v Koroški in Bukovini, 2 v Solnograški. — Po kategoriji je 16 nižjih, 6 realnih, 141 višjih in 16 realnih in višjih gimnazij. Vzdržuje 136 gimnazij država, po 13 mesta in redovi, 9 dežele, po 3 škofije in zasebniki, 2 pa zakladi. — Gimnazij je 98 nemških, 41 čeških, 24 poljskih, 8 utrakvističnih, 4 laške, 3 srbsko-hrvaške, 1 rusinska. Od 4 kranjskih gimnazij sta bili 2 nižji in 2 višji; vse štiri vzdržuje država; po jeziku je 1 nemška, 3 nemško-slovenske. Tekom lanskega šolskega leta se je na novo osnovala jedna nižja gimnazija v Galiciji, štiri občinske je prevzela država, jedna realna gimnazija se je preosnovala v normalno višjo, 8 normalnih gimnazij in 2 realni gimnaziji se sukcesivno razširja, jedna zasebna gimnazija se je opustila. *E. L.*

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je blagovolilo proti mali vsoti tukajšnji šoli obilo raznovrstnega šolskega blaga podariti, za kar se udano podpisani v imenu šolske mladine najtopleje zahvaljuje. Vodstvo ljudske šole v Št. Petru, dne 25. kimovca 1894.

Mihael Kalan.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 649

m. š. sv. Na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani je popolniti mesto II. učitelja s prejemi druge, oziroma III. in IV. učitelja s prejemi tretje plačilne vrste in običajnimi pripadninami.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti do 7. vinotoka 1894 pri podpisnem šolskem oblastvu. Na prošnje, ki bi došle prepozno, se ne bo jemal ozir.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 17. kimovca 1894.

Št. 555 Na c. kr. obrtni strokovni šoli za obdelovanje lesa v Ljubljani je popolniti mesto strokovnega učitelja za jezikovne in merkantilne predmete. Dotični učitelj je ob jednem obvezan, poučevati imenovane predmete tudi na strokovni šoli za umetno vezenje in šivanje čipek. Služba se za sedaj oddá samo kontraktno. Letna remuneracija jej je 840 gld.

Prosilci naj prilože svojim prošnjam potrebna izpričevala in natančni curricularum vitae, potem pa naj jih izročé do zadnjega vinotoka t. l. podpisanemu ravnateljstvu.

C. kr. ravnateljstvo obrtnih strokovnih šol v Ljubljani, dne 26. kimovca 1894.

Št. 852

o. š. sv. Na štirirazrednici v Št. Vidu nad Ljubljano se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje 2., oziroma 3. in 4. učno mesto s prijemki III. oziroma IV. plačilnega razreda. Za 2. mesto imajo prednost prosilci, ki so vsposobljeni za pouk v risanji na obrtnih nadaljevalnih šolah; za 4. mesto pa prednost učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje je do 15. vinotoka semkaj vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet okolice Ljubljane, dne 15. kimovca 1894.

Št. 575

o. š. sv. Na jednorazrednici v Pečah je služba učitelja-voditelja v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem stalno, eventuelno začasno popolniti.

Dotične prošnje je predpisanim poton do dne 5. vinotoka t. l. tu sem vložiti.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 17. kimovca 1894.

Št. 1214

o. š. sv. Na štirirazredni deški ljudski šoli v Kranji je takoj stalno ali tudi začasno popolniti izpraznjeno četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potem semkaj vlagati do dne 3. vinotoka.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji, dne 16. kimovca 1894.

Št. 921

o. š. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Knežaku je takoj stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z letno plačo 500 gld. Za dotično službo morejo se tudi oglasiti ženske prosilke.

Prošnje je vložiti semkaj predpisanim potem do dne 3. vinotoka 1894.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 17. kimovca 1894.

Št. 1008

o. š. sv. Na trirazrednici v Bledu so stalno popolniti nadučiteljsko mesto s službenimi prejemki II. plačilne vrste in prostim naturalnim stanovanjem, drugo učiteljsko mesto s službenimi prejemki III. plačilne vrste in tretje učiteljsko mesto s službenimi prejemki IV. plačilne vrste in sicer z dnem 1. prosincem 1895. Tretje učiteljsko mesto se bode slučajno tudi le začasno podelilo.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do 20. vinotoka 1894 po službenem poti pri podpisnem oblastvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 20. kimovca 1894.

Slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom!

Vsled naznanila c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaji je starih, oziroma dosedanjih „Računic“ le še prav malo v zalogi in se ne bodo več tiskale. One šole, ki nameravajo v šolskem letu 1894/95. še stare „Računice“ obdržati, naj se blagovole pravočasno zglasijo za nje. — Ob jednom priporočam tudi svojo bogato zalogo učil in samoučil.

J. Giontini,
knjigotržec v Ljubljani.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1¹/₄ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udmine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 1; naročnino pa prejema gospod A. Kecejl v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.